

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 694/2024-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavných sťažnostiach sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Mgr. Dávidom Štefankom, advokátom, Povožnícka 18, Bratislava, Mgr. Lukášom Kysuckým, advokátom, Kamenná 3607/29, Žilina, a OKTAVCOVÁ & partners, s.r.o., Strážska cesta 3872, Zvolen, proti postupu a uzneseniu Okresného súdu Trnava č. k. 5Tp/70/2024-112 z 11. septembra 2024 a proti postupu a uzneseniu Krajského súdu v Trnave č. k. 3Tpo/57/2024-192 z 8. októbra 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavné sťažnosti **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa tromi ústavnými sťažnosťami prostredníctvom troch advokátov, ktoré boli ústavnému súdu doručené 7., 9. a 11. novembra 2024 a ktoré boli spojené na spoločné konanie, domáha vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uzneseniami všeobecných súdov o jeho žiadosti o prepustenie z väzby.

II.

2. Uznesením z 15. apríla 2024 bolo sťažovateľovi a ďalším trom osobám vznesené obvinenie pre pokus obzvlášť závažného zločinu úverového podvodu a prečinu falšovania a pozmeňovania verejnej listiny. Sťažovateľ sa ako hlavný organizátor mal spoličiť s ostatnými obvinenými tak, aby vylákali poskytnutie úverov. Konkrétne mali podvodne deklarovať vlastníctvo motorových vozidiel a vo viacerých prípadoch poškodeným spôsobiť škodu najmenej 635 875,72 eur, keďže z výpovede jedného z obvinených vyplynulo, že sťažovateľ ho mal inštruovať, aby sa stal konateľom dvoch obchodných spoločností, za ktoré mal za odmenu uzatvárať úverové zmluvy, no sťažovateľ s ďalším páchatelom mal disponovať s účtami týchto spoločností a medzi nimi prevádzkať peniaze na preukázanie ich dostatku tak, aby im boli úvery poskytnuté. Pritom

si páchatelia mali zabezpečovať doklady tak, aby nefigurovali ako konatelia a obchodné spoločnosti ako vlastníci motorových vozidiel. Takto vylákané úvery sa mali splácať len na počiatku s tým, že získané peniaze si mali páchatelia rozdeliť. Sťažovateľ bol uznesením z 18. apríla 2024 vzatý do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

3. Dňa 3. septembra 2024 bola okresnému súdu predložená žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, ktorú namietaným uznesením zamietol. Okresný súd uviedol, že od posledného rozhodnutia o väzbe nedošlo k zmene, ktorá by mala za následok oslabenie podozrenia, že sťažovateľ spáchal skutky, pre ktoré je trestne stíhaný, ani k zmene konkrétnych skutočností, ktoré zakladajú dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Nebol zabezpečený dôkaz, ktorý by zvrátil dôkaznú situáciu v prospech sťažovateľa. Okresný súd dospel k záveru, že dôvody väzby, tak ako boli skôr zistené, sa nezmenili a doterajšie trvanie väzby nie je neprimerané vzhľadom na okolnosti prípadu a závažnosť a rozsiahlosť trestnej činnosti. Obavu z pokračovania v trestnej činnosti okresný súd vyvodil z toho, že sťažovateľ bol dosiaľ šesťkrát súdne trestaný, a tak je podozrivý zo špeciálnej recidívy. Okresný súd bol toho názoru, že prebiehajúce trestné stíhanie nie je dostatočné na to, aby sťažovateľa odradilo od páchania ďalšej trestnej činnosti, keďže v tom mu nezabránil výkon dosiaľ uložených trestov a ani hrozba nariadenia trestu z predchádzajúceho podmieneného odsúdenia. Okresný súd neprijal záruku záujmového združenia a sľub obvineného, keďže účel väzby nemožno dosiahnuť nahradením dohľadom probačného a mediačného úradníka, a to ani za uloženia primeraných povinností a obmedzení či monitorovania sťažovateľa, keďže ide o trestnú činnosť, ktorú možno páchať aj využitím technických prostriedkov, na zabránenie ktorej nepostačuje monitorovanie pohybu sťažovateľa.

4. Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú krajský súd namietaným uznesením zamietol. Stotožnil sa s okresným súdom v tom, že pretrváva dôvodné podozrenie zo spáchania trestných činov. Krajský súd k dôvodom preventívnej väzby uviedol, že boli v uznesení okresného súdu zrozumiteľne uvedené a obava z pokračovania v trestnej činnosti nie je iluzórna. Naopak, je reálna a opiera sa o okolnosti prípadu a osobné pomery sťažovateľa. K nahradeniu väzby uviedol, že prichádza do úvahy len vtedy, keď vzhľadom na okolnosti prípadu a osobu obvineného nie je zjavné riziko zmarenia trestného konania. Súd musí vždy zvažovať, či nahradenie väzby preváži nad dôvodnou obavou podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Pri sťažovateľovi tomu tak nebolo, pričom podrobne zopakoval všetky dôvody, ktoré uviedol aj okresný súd. Krajský súd k dôvodom väzby dodal, že trestná minulosť sťažovateľa, skutočnosť, že bol v nedávnej dobe odsúdený pre spáchanie obdobnej trestnej činnosti a plynie u neho skúšobná doba podmieneného odsúdenia, zakladajú dôvodnú obavu z pokračovania v trestnej činnosti.

III.

5. Podľa sťažovateľa krajský súd nekriticky prevzal argumentáciu okresného súdu a len arbitrárne skonštatoval trvanie podmienok väzby. Je toho názoru, že dôkazy, o ktoré sa krajský súd opiera, nepreukazujú jeho účasť na trestnej činnosti a nezakladajú dôvod väzobne ho stíhať. V jeho prípade absentuje dôvodnosť vzneseného obvinenia. Sťažovateľ namieta, že od jeho vzatia do väzby nenastal posun odôvodňujúci podozrenie zo spáchania trestnej činnosti. Okrem toho v namietaných rozhodnutiach nedostal odpoveď na to, aký ďalší dôkaz potvrdzuje výpoveď jedného z obvinených,

ktorú považuje za zmanipulovanú. Sťažovateľ uvádza, že odôvodnenia namietaných rozhodnutí považuje za nedostatočné, keďže logicky nevysvetlili potrebu väzby a nemožnosť jej nahradenia.

6. Podľa sťažovateľa oba sudy pri svojej argumentácii porušili zásadu prezumpcie neviny, pretože ho považujú za vinného a okresný súd ho označil za recidivistu. Sťažovateľ takisto namieta, že o jeho žiadosti o prepustenie z väzby sa rozhodovalo 63 dní, čo je neakceptovateľné. Sťažovateľ bez konkrétnych tvrdení namieta zaujatosť jedného zo sudcov krajského súdu. Takisto namieta viaceré procesné postupy policajtov pri začatí trestného stíhania, jeho zadržaní (poučenia o jeho právach, náležitosti zápisnice, osobnú prehliadku, správanie policajtov) a následnú nečinnosť.

IV.

7. Proti namietanému uzneseniu okresného súdu sťažovateľ podal sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd, ktorého právomoc rozhodnúť o sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu vylučuje právomoc ústavného súdu vo vzťahu k uzneseniu okresného súdu. Preto boli ústavné sťažnosti vo vzťahu k uzneseniu okresného súdu pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 56 ods. 2 písm. a) a § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odmietnuté.

8. V prvej ústavnej sťažnosti sťažovateľ namieta, že k porušeniu jeho ústavných práv došlo aj postupom okresného súdu tak, že o jeho žiadosti o prepustenie z väzby sa konalo neprimerane dlho. Tak tomu však nebolo. Žiadosť o prepustenie z väzby bola podaná 19. augusta 2024 a následne ešte doplnená 20. a 30. augusta 2024. Tento nesústreďný postup sťažovateľa viedol k tomu, že okresná prokuratúra jeho žiadosť predložila okresnému súdu s istým oneskorením 3. septembra 2024. Okresný súd o nej rozhodol 11. septembra 2024, čo nemožno vyhodnotiť ako neprimerane dlhú dobu na rozhodovanie. Sťažovateľ podal v lehote sťažnosť, a to podaniami doručenými 23., 25. a 26. septembra 2024. Krajský súd o sťažnosti rozhodol 8. októbra 2024, čo rovnako nemožno vyhodnotiť ako konanie, ktoré by nebolo urýchlené, a preto v rozpore či už s čl. 5 ods. 4 dohovoru, alebo s právom na osobnú slobodu podľa čl. 17 ústavy.

9. V rozsahu proti uzneseniu krajského súdu je ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnutá. Pokiaľ ide o námietku porušenia ústavných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 a prezumpciu neviny podľa čl. 50 ods. 2 ústavy, treba uviesť, že záruky procesného charakteru pri rozhodovaní všeobecných súdov o väzbe sú súčasťou základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ústavy. To vylučuje ich pôsobnosť na namietané uznesenie krajského súdu o zamietnutí sťažnosti sťažovateľa. Obdobný záver platí aj vo vzťahu k právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže rozhodovanie o väzbe nie je konaním o trestnom obvinení. Procesné garancie súdnej kontroly väzby v prvotných štádiách väzobného rozhodovania poskytuje čl. 5 ods. 3 dohovoru vzťahujúci sa na rozhodovanie o pozbavení osobnej slobody. Napadnuté uznesenia všeobecných súdov sa netýkajú prvotného vzatia do väzby, ale ďalšieho trvania pozbavenia osobnej slobody sťažovateľa, čo vylučuje pôsobnosť čl. 5 ods. 3 dohovoru. Garancie v nasledujúcich štádiách väzobného rozhodovania (napr. preskúmanie žiadosti o prepustenie z väzby, rozhodovanie o predĺžení väzby a rozhodovanie o ponechaní sťažovateľa vo väzbe po podaní obžaloby) poskytuje čl. 5 ods. 4 dohovoru.

10. Čo sa týka porušenia ústavných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 1 a 4 dohovoru, treba uviesť, že ich obsahom je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd rozhodujúci o väzbe skúmal významné skutočnosti za väzbu a proti nej vrátane možnosti nahradiť ju zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby boli takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe (III. ÚS 38/01, IV. ÚS 207/07, III. ÚS 115/08).

11. Argumentácia sťažovateľa smeruje prevažne k tvrdeniam o tom, že všeobecné súdy sa dostatočne nevysporiadali s jeho argumentáciou v žiadosti o prepustenie z väzby, a preto ich považuje za nedostatočne odôvodnené. Tak tomu však nie je. Z oboch namietaných rozhodnutí je zrejmé, že sťažovateľove námietky nie sú spôsobilé viesť k záveru o nezákonnosti jeho väzby. Odôvodnenie uznesenia krajského súdu pri popise dôvodnosti podozrenia, že sa sťažovateľ mal dopustiť konania uvedeného v uznesení o vznesení obvinenia, je dostatočné. Prijatý záver je rozumne vyvoditeľný z odkazovaných dôkazov a sťažovateľove námietky sú len pokračovaním jeho odlišného názoru na hodnotenie dôkazov pri závere o dôvodnosti vzneseného obvinenia. Nemožno dospieť k záveru, by záver všeobecných súdov o dôvodnosti vzneseného obvinenia bol zjavne mylný. Tento záver vyplýva predovšetkým z výpovede svedka, ktorý priamo opísal konanie sťažovateľa, ktorý ho mal inštruovať pri zakladaní obchodných spoločností, ktoré mali byť nástrojmi na páchanie podvodov. Hoci sťažovateľ výpoveď tohto svedka označuje za zmanipulovanú, z jeho argumentácie nevyplývajú tvrdenia, pre ktoré by tomu tak malo byť.

12. Na rovnako konkrétnych skutočnostiach je založený záver súdov o tom, že u sťažovateľa je daná obava z pokračovania v trestnej činnosti, a preto je daný väzobný dôvod podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Táto úvaha vychádza z toho, že sťažovateľ bol viackrát súdne trestaný, pričom ku koncu roka 2020 bol právoplatne odsúdený za podvod, za čo mu bolo uložený trest odňatia slobody so skúšobnou dobou do 11. decembra 2022 a rozsudkom z októbra 2021 bol odsúdený za zločin poisťovacieho podvodu, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody na tri roky so skúšobnou dobou s probačným dohľadom na štyri roky do 28. októbra 2025. Úvaha všeobecných súdov, že tieto okolnosti odôvodňujú preventívnu väzbu sťažovateľa, ktorú nemožno v súčasnom štádiu konania nahradiť, osobitne s ohľadom na to, že dohľad nad pobytom sťažovateľa by nebol dostatočnou zárukou na to, že v páchaní osobitnej ekonomickej trestnej činnosti nebude pokračovať, nie je zjavne mylná. Práve predchádzajúce odsúdenia sťažovateľa za ekonomicke trestné činy a možné spáchanie ďalších podobných trestných činov počas plynutia skúšobnej doby predstavujú racionálny základ pre záver o tom, že sú dané dôvody preventívnej väzby a v súčasnosti ich nie je dôvod nahradiť. V takejto argumentácii nemožno identifikovať ani porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 50 ods. 2 ústavy. Z poukazu na predchádzajúce odsúdenia a možnosť spáchania obdobných trestných činov nemožno vyvodiť porušenie toho, že každý, proti ktorému sa vedie trestné konania, sa považuje za nevinného, kým súd právoplatne nevysloví jeho vinu.

13. Časť námietok sťažovateľa smeruje proti procesnému postupu policajtov pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní. Podľa § 210 ods. 1 Trestného poriadku obvinený má právo kedykoľvek v priebehu prípravného konania žiadať prokurátora, aby bol preskúmaný postup policajta, najmä aby boli odstránené prietahy alebo iné nedostatky v prípravnom konaní. Prokurátor je povinný žiadosť preskúmať a o výsledku žiadateľa upovedomiť. Podľa § 230 Trestného poriadku môže prokurátor pri výkone dozoru nad dodržiavaním zákonnosti v prípravnom konaní okrem iného dávať vyšetrovateľovi záväzné pokyny s lehotou na ich vybavenie, odňať mu vec a prikázať

ju inému vyšetrovateľovi. Všetky námietky sťažovateľa týkajúce sa procesného postupu policajtov sťažovateľ môže namietat' postupom podľa § 210 ods. 1 Trestného poriadku. Ústavné sťažnosti sú tak v rozsahu týchto námietok podľa 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde neprípustné, čo zakladá dôvod na ich odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde, keďže sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. decembra 2024

Robert Šorl
predseda senátu